

L'educabilitat

Ds, 16/01/2016 per Anna-Bel Carbon...

[Sini](#)

El dret a l'educació com a garant de la igualtat d'oportunitats és un dels més explícits de la Convenció dels Drets dels Infants, denunciant, així, la manca d'equitat dels sistemes educatius mundialment. L'equitat és una condició essencial per compensar els efectes negatius de la pobresa sobre les condicions d'educabilitat. De l'educació que els infants rebin a les escoles, a dins de la família, en el si de la seva comunitat i context cultural en depèn en gran mesura el present i el futur dels països. No en va, l'educació és també un dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni.

A Catalunya un 30% dels menors viuen per sota del llindar de la pobresa. Això no sols ens parla dels seus dèficits alimentaris, de la manca d'habitatge digne, de l'explícita mancança de molts béns materials bàsics com la roba i el material escolar, de les paleses dificultats que els afecten en el seu dia a dia donat que viuen en ambients carregats de tensió sinó que també ens parla de la manca d'oportunitats socials, de les dificultats que experimenten en la seva trajectòria educativa, i per descomptat, de la seva condició d'educabilitat i del seu futur.

La pobresa infantil deriva de la pobresa familiar, i té múltiples manifestacions que afecten, en diferents períodes, a l'educabilitat a través -com dèia- de la manca de recursos materials, d'afecte, de límits familiars, del segon pla al qual passa l'escola provocant situacions de fracàs escolar. A Catalunya un 25% dels joves entre els 15 i els 24 anys ha abandonat prematurament l'educació i la formació i 1 de cada 4 ni estudia ni treballa, ens diu l'informe ***Il·luminant el futur. Invertir en educació és lluitar contra la pobresa infantil. Catalunya***, de Save the Children.

La pobresa educativa fa referència a l'absència de la possibilitat d'aprendre i experimentar, de desenvolupar les seves capacitats i habilitats, la pobresa educativa dificulta la vida adulta per l'escassa equitat que gestiona, de créixer com a persones. Si bé tot infant és en potència educable -educabilitat-, determinades circumstàncies posen en dubte aquesta educabilitat entesa com la dinàmica de les característiques de l'entorn que condicionen les oportunitats educatives d'un infant.

L'educabilitat -contràriament al que pensa la majoria- no parla de les característiques singulars de cada infant en termes educatius (p.ex. aquest infant no aprendrà mai!), sinó del seu entorn, i com aquest propicia o no mitjançant un seguit de condicions favorables l'educació. Oportunitats, estímuls, dinàmiques, etc. Educabilitat vol dir construir les condicions necessàries i, diferents i diverses si cal, perquè tot infant sigui educable. El rendiment acadèmic -principal abanderat de l'àmbit educatiu- no depèn sols de l'esforç i dedicació de l'alumne, sinó també del suport que li dona la família. A més, cal tenir present que el sistema educatiu reproduceix les desigualtats socials, i no sempre és capaç de compensar-les. La societat i les polítiques públiques haurien d'invertir en educació, en infància el que no està escrit als llibres per garantir que cap infant deixi d'accedir a activitats educatives escolars o de lleure per raons econòmiques, culturals, ètniques, etc. Tots els infants tenen dret a l'educació en igualtat d'oportunitats.

Parar-se a reflexionar sobre les oportunitats de la infància, suposa repensar la seva

relació amb l'escola, aquella institució social amb més poder conformador de bona part del que és i pot arribar a ser un nen o nena. I no oblidem que un sistema educatiu és equitatiu si garanteix la igualtat d'oportunitats davant les possibilitats d'optar o no a la formació, a una escola inclusiva i, si pot ser!, a una formació superior. L'equitat en educació significa que les circumstàncies personals o socials, com el gènere, l'origen ètnic o la classe social o el nivell cultural de la família, no són obstacle perquè tots els alumnes assoleixin un nivell cultural i competencial mínim per desenvolupar-se i créixer.

El temps d'escola és o hauria de ser normalitzador. L'educació es considera habitualment un bé públic preferent per l'impacte social positiu que comporta. L'alumnat pot estar molt condicionat per les seves possibilitats personals i l'entorn familiar, però no pot ser un agent passiu en el procés educatiu, atès que és el protagonista -tal com se'ns diu en l'Informe de la Fundació Jaume Bofill-. Continuant amb el mateix informe "Les polítiques públiques poden incidir en l'educabilitat dels infants a partir de transferències i ajuts directes a les famílies o indirectes a través d'institucions socials i socioeducatives (...) i en polítiques educatives que incideixin en el procés d'ensenyament aprenentatge a partir de l'equitat en la dotació de recursos a les escoles, formació, etc."

"Un nen, un professor, un llapis poden canviar el món", deia la Malala en el seu Discurs a l'Assemblea General de les Nacions Unides, 2013. L'educació com a motor de força per a millorar individualment i comunitàriament en un món on els drets i les oportunitats encara no estan garantits per als infants, i no se'ls reconeix com a ciutadans de ple dret.